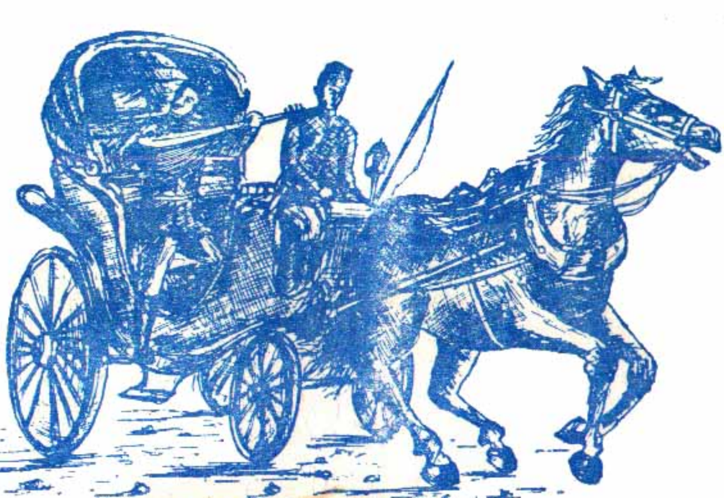

عاشیقلی کروان

مفتون امینی

ادبیات محلی

عاشیقلی کروان

اوچ منزلده :

۱ - اوجاق باشیندا
۲ - بولاق باشیندا
۳ - اوجا داغ باشیندا

مجموعهٔ ترانه‌های آذری

عاشیقلی کروان

فارسی عروضینده

فلکلوریک رباعیلر قورولوشو

عاشیقلار ادبیاتین‌دان آلینمش، «استانامه» یاراشیلیغی

مفتون امینی

یول وئرین عاشیق گلدی
ائله یاراشیق گلدی
یئل وروب سینه‌ن آچدی
گؤزومه ایشیق گلدی

نشر رفعت

عاشیقلی کروان
م . آزرداد
چاپ اول
پائیز ۵۷

پیشگفتار ناشر

در عالم زبان ترکی دو شیوهٔ گویش عمده وجود دارد با دو الفبای مختلف اما تقریباً با یک دستور واحد، که نزد ما یکی به‌زبان ترکی قفقازی و دیگری به‌زبان ترکی عثمانی معروف شده است. علاوه بر دگرگونی لهجه و کتابت، در موارد دیگر نیز بین این دو شاخه زبان تفاوت‌های کمی و کیفی درحدود واژه‌ها و آهنگ گفتار وغیره وجود دارد که در این مختصر، فایده‌ای یا دست‌کم فرصتی برای بیان جزئیات آنها نیست.

بااینکه شهر تبریز در عین گنجینه‌داری ادب پارسی از ام‌البلاد این عالم است، از آنجائی که طی سالهای بسیار ادبیات مکتوب آن تحت‌سلطه یا جاذبهٔ زبان پارسی بوده ـ و پاره‌ای علل دیگر ـ تاکنون دارای زبان ادبی خاص خود نشده است.

انتشار مجموعهٔ حیدر بابا ی شهریار که در ایران و ترکیه و قفقاز جنوبی مورد پذیرش وستایش قرارگرفت، سرآغاز کوشش یا اولین وسیلهٔ ناخواسته‌ای بودبرای ایجاد زبان ادبی آذربایجان‌ما، اما ازآنجا که زبان این منظومه از گویش‌ها وحتی قواعد دستوری متناقض ومختلفی که بیشترآنها سماعی وعامیانه است تأثیرپذیرفته، موفق به‌پایه‌گذاری چنین زبانی نگردیده وفقط انگیزه‌ای عاطفی پدید آورده که خود، برای بازجستن گمشده‌های مادی و معنوی، بسیار عزیز و ارزنده می‌نماید ـ البته اگر درپاره‌ای موارد کمی اغماض داشته باشیم ـ.

مفتون امینی

منظومهٔ عاشیقلی کروان صرف‌نظر از خصوصی بودن ساختمایهٔ آن و درعین کاربرد گاه به‌گاهی ادوات و اصطلاحات محاوره‌ای، شاید نخستین کوشش یا یکی از نخستین کوششهای سودمند در این زمینه باشدکه درعین ارائهٔ زبان به‌قاعده‌ای مناسب وپذیرفتنی برای‌جامعهٔ ما ، راهی‌برای نفوذ سالم وگسترشگر زبان پارسی و اندیشهٔ ایرانی در ادبیات آذری وبطورکلی زبان ترکی نیز می‌تواند بگشاید .

شاید لازم به‌یادآوری‌نباشدکه این ترانه‌ها که با ترکیب‌ویژهٔ خود همراه با پیش‌سخن‌های هر فصل تابلوئی ابداعی و سمفونیک بوجودآورده‌اند صرفاً درلحظه‌های خاص وحساسی از درون شاعر جوشیده وبیرون‌جهیده است ومنظور سراینده ازثبت وردیف‌کردن آنها ـ تا آنجا که من اطمینان یافته‌ام ـ یک نوع زبان‌پردازی معتمدانه نبوده است ، اما نوعی‌آگاهی و دلسوزی‌که طی سالها ، غریزی طبیعت اجتماعی و ادبی شاعر گردیده به‌حصول این منظور یاری فراوان نموده است .

در پایان از این اشتباه جلوگیری کنیم‌که گویندهٔ این منظومه نه‌تنها بهیچوجه مخالف شعرهجائی نیست ، بلکه این‌گونه شعررا در زبان‌آذری بیشتر می‌پسندد و اینکه شعر این‌مجموعه در بحرعروضی بی‌سابقه‌ای در غیراز زبان فارسی یعنی وزن دوبیتی‌های محلی‌ایران سروده شده است ، اقتضاهای فنی وسماعی و روانی وغیره وجود داشته‌که تفصیل‌آن را باید در مجالی دیگرعرضه بداریم یا از خود سراینده بشنویم . . . .

مفتون امینی

۱

. . . گئجه باشلانمیشدی .

قیش ایدی .

بوران ، آغ دلی لیغین ، قوری بوداقلارا وسوواقلی دووارلارا چیرپیردی.

خرمن یئرینده ، باغ اته گینده ، ایت لرین اولاماسیندان سوای ،

بیرسس گلمه‌ییردی .

سینیق کؤرپی‌دن کئچدیک

بیز کنده گیره‌ن چاغی ، چراقلارین چوخی سؤنموشدور

قدیم بالاخانانین حیه‌طینده ، آتلاردان اندیک

فانیس ایشیغیندا ، دونموش ال آیاقلاریمیزی ، پیله‌کانا ساری چکدیک .

ـ سالام ، سالام ! یولداشلار ، خوش گلیب سینیز ! یولدان نه‌خبر ؟

یوکلردن نه‌اثر ؟ . . .

ـ حله ، بونلاردان سوروشمایین گؤزه‌ل دوستلار ، بیزه بیراودگتیرین . . .

* * *

قارلاردان سیلکه‌لندیک

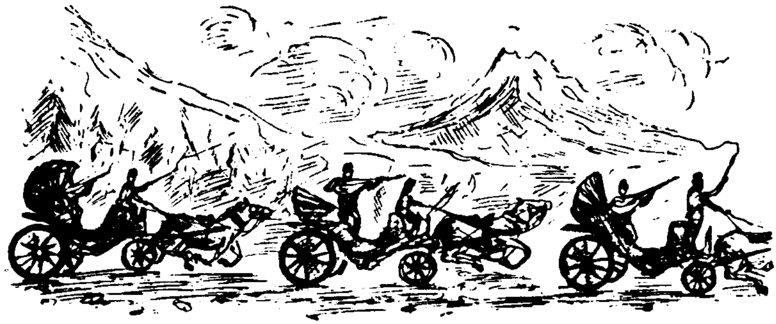
چوخدان گؤرمه‌ین تانیشلاری ، یاری‌آچیلمیش دیشلمریمیزین آلتیندان گوله ـ گوله یوخلادیق .

* * *

داغ چایلار
ایستی باخیشلار
اهتزازلی آلاولار
تار سسی
اوره‌ک دامجی‌لاری
دردلشمه‌لر
دئشیلمه‌لر
سؤزلر
خبرلر
خاطره‌لر
اوخوماق‌لار

اوجاق باشیندا

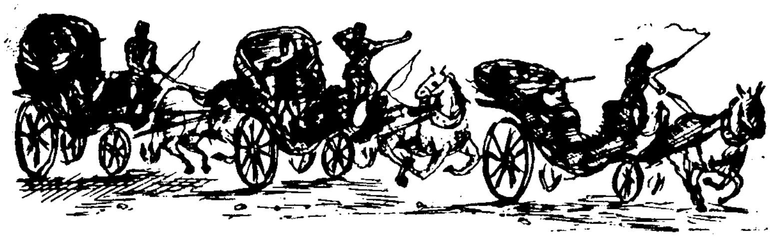
مفتون امینی

باخیشلار ، گیزلیجه ، پیغام آلیرلار
نه یان - یان، بیربیریندن جام آلیرلار
اوره‌کلر ایسته‌ییر ، دیللر دییه‌نمیر
ولاکین ، عشقلر ، الهام آلیرلار . . .

مفتون امینی

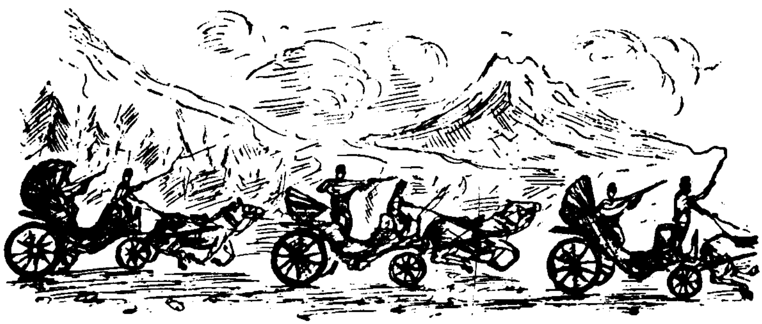
گئجه گوندوز ، یورولدون آختاریش دان
عزیزیم ، نارسویو چیخماز ناریش دان
قاییت گل ، ساغ الین قوی ساغ دؤش اوسته
حقیقت دن ، جواب آل ، بیر قاریش دان ! . .

بوسولغون باغدا یارب ، باغبان کیم ؟
هامی حسرتده قالمیش ، کامران کیم ؟
بازار ظولمت دیر ، آمما پول پاریلدیر
عیان اولمور ، آلان کیمدیر ، ساتان کیم . . !

مفتون امینی

چمن‌ده ، لاله‌دن ، گلدن ، نشان‌وار
کی‌ایسته‌ر ـ ایسته‌مز ، خیله‌ك جوشان‌وار
کوتان دا یوخ اراده ، آتدا یوخ مئیل
ولاکین ، اونلاری هرگون قوشان وار

نئجه‌یئرلشدی داشلار ، تیر کاماندا
بو آفت یاغمامیشدی ، هئش زاماندا
سودام دان دامسا ، آسان دور علاجی
آما کیم ، نئیلییم ، گؤزدن داماندا . . . ؟

مفتون امینی

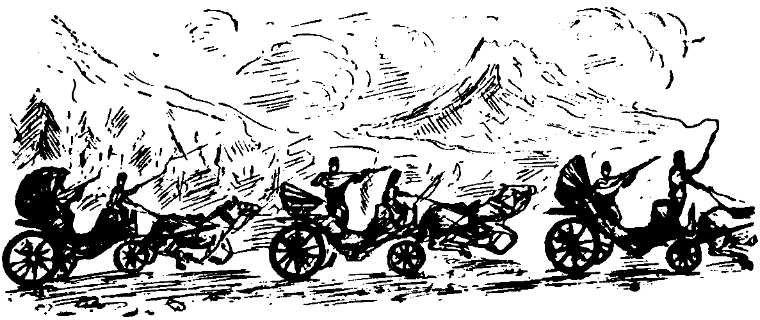
بوبیر میداندی ، چوخ‌های کوی سالاندی
بیلینمیر اوندا طوی‌دی ، یا تالان دی
داش آت قالخیب ، کناری توزدو ، نوپراق
اوداش دوز دور، اوتوزتوپراق یالاندی . . .

چوخ ال‌لشدین ، سنه اصلان دئسین لر
قوچ اوغلان ، یا ایگیت طرلان دئسین لر
عزیزیم جهدایله ، بونلاردان آرتیق
سنه انسان ، فقط ، انسان دئسین لر

مفتون امینی

کئچن گونلر ، کئچن گونلر ، نه اولدوز ؟
شراب اولدوز ، یانیق بیر قلبه دولدوز
گویه‌رچین تک ، اوچوردوق‌بیز ، دالیزجا
شفق‌تک ، تئزقیزارديز ، تئزده سولدوز ! . .

بوبیر سؤزدورگولوم ، قالسین یادیندا ـ
شیرین یا شور ، دوتارلیق‌وار ، دادیندا
ـ حقیقت بیر اوزون چای دیر ، بوروقلو
کی یوزیئردن کئچیر ، یوزبیر آدیندا ! . .

مفتون امینی

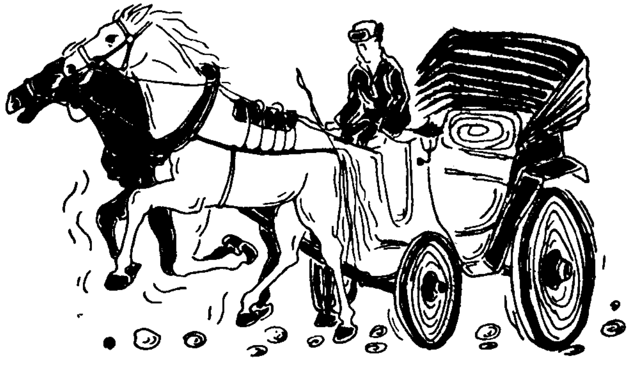
آلاولان ، پارچالان ، دیوانه قلبیم
نه‌قویمورسان یئتیم ، سامانه قلبیم
حقیقت سؤیله دیم ، کوسدون ، داریخدین
اوشاقسان ، تادیبه‌م افسانه قلبیم ؟ . .

ال‌آتدیق هرایشه ، بی‌فایدا گلدی
دل آختاردیق ، سینیق بیربایدا گلدی
افق‌لردن ، گودوردوک ، موشتلوقلار
قارانقوش گلدی ، آمما ، یایدا گلدی ! . .

مفتون امینی

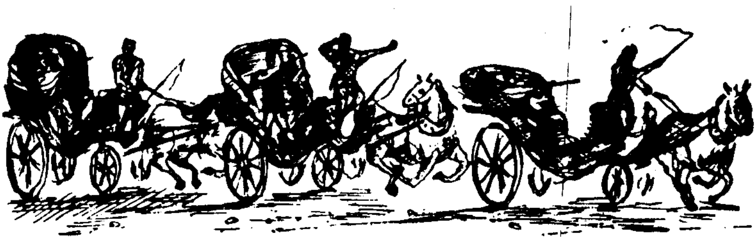
یورولموشدور ، قولاقلار ، جارسسین‌دن
بوایوان ، بوش قالیبدیر ، یارسسین‌دن
نه‌چوخ سؤز وارکی دیللر ، سؤیلیه‌ممز
اوره‌کلر دینله‌یه‌رلر ، تار سسین‌دن . . .

یانیر مطباخ‌دا ، سینمیش نردوان‌لار
گوله‌شمکدن ، قاچیرلار ، پهلوان‌لار
سفرده‌ن سؤیله‌مک ، شیرین‌دیر ، آمما
بوران‌دا ، یول آزیب‌لار ، کاروان‌لار . . .

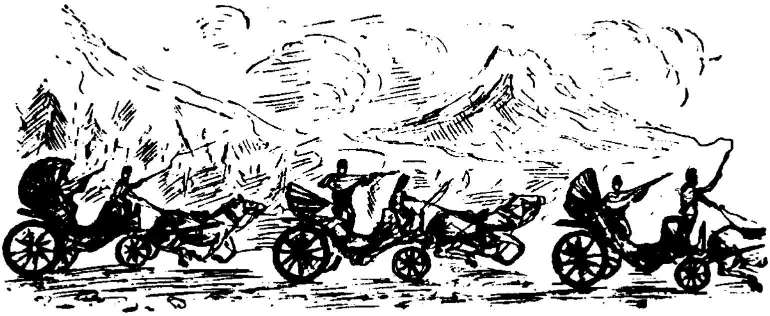
مفتون امینی

بو فرشین ، قیرمیزی گولدن تورونجی
دوماندا ، من چیراخ گؤردوم نارینجی
عزیزیم ، غربتین یوز شهری هئش‌دیر
وطن چوخ زاددی ، حتی بیر قارینجی . .

ئولوم ، بیر قلبی‌وار ، بوزدان سویوخ‌دور
او قانمازکیم ، بو انسان یا تویوخ‌دور
منیم گؤز یاشلاریم ، چوخ سؤیله‌میش‌لر
کی (دنیا یوز تیکان‌دیر ، بیر قویوخ دور !)

مفتون امینی

الین قیزدیر ، اوره‌گین ایستی ساخلا
بو ائوده آلتی برکیت ، اوستی ساخلا
عزیزیم ، مال قالاندیر ، ائو دوراندیر
ایه‌ر عقلین گؤزه‌ل‌دیر ، دوستی ساخلا . . !

بو چؤل باشدان باشا قوم‌دور ، گوه‌ن‌دیر
انیرسن یا مینیرسن ؟ ـ ئوز دوه‌ن دیر
سؤزو شوخلوق ، ئوزو دوزلوق ، آدی پیس
« به‌یار » بیر طایفا دیر ، تهمت‌سئوه‌ن دیر . . .

مفتون امینی

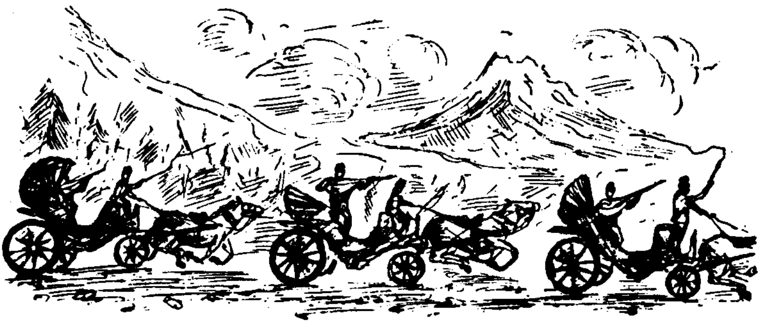
گئجه‌نی گوندوزه ، قاتماق اولار هئچ ؟
سهندین قارلارین ، آتماق اولار هئچ ؟
سوروشچو ! بیر سؤزوم وار اوستی باغلی
گونشی اولدوزا ، ساتماق اولار هئچ ؟...

شوخوم حاضردی ، ده‌ن حاضر ، اکه‌ن یوخ
طاباقچی ، من دیشیم‌وار ، سن مکه‌ن یوخ
ـ ساری تنباکی ، قیرمیز اود ، قارا چای
حه‌ییف کیم ، بیر لوطی قلیان چکه‌ن یوخ !.

مفتون امینی

منیم وار ، قلبیم ایچره ، قانلی بیر گؤل
ایلین دؤرد مؤوسیمی ، طوفانلی بیر گؤل
خزرده وار نهنگ‌لر ، بورداغملر
دئمک اونداندا آرتیق ، شانلی بیر گؤل .

دیبیرسن ، تازه‌ایل ، یولدان گلیب‌دیر
قارانقوش گؤرسه‌نیب ، ریحان گلیب‌دیر
عزیزیم ، بوندان آرتیق ، شاد اولاردیم
دئسه ایدین ، قلبیمه ، ایمان گلیب‌دیر . . .

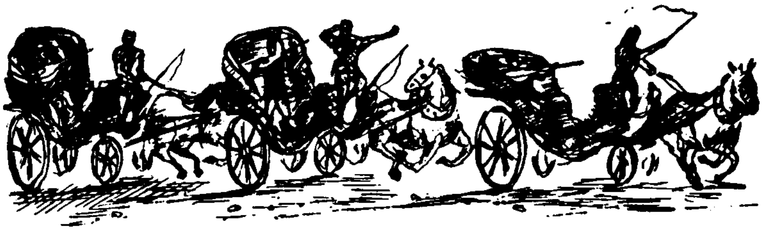
مفتون امینی

اوشاقلیق آغزی ، ساققیزلار ، نه‌دادلی
بولاقدان چیخما ، یارپیزلار ، نه‌دادلی
نه‌چوخ زاد وارکی ، داد وئرمز بوگونلر
اوگونلر ، بئیله دادسیزلار ، نه‌دادلی ! . .

قوجا ، بیرکهنه پولدور ، هئشکیم آلماز
بوتار کؤکدن دوشوبدور ، هئشنه چالماز
سینیق بیرائودی ، دورموش یاش قوم اوسته
ایه‌ر قیشدان‌داچیخسا ، یازدا قالماز . . .

مفتون امینی

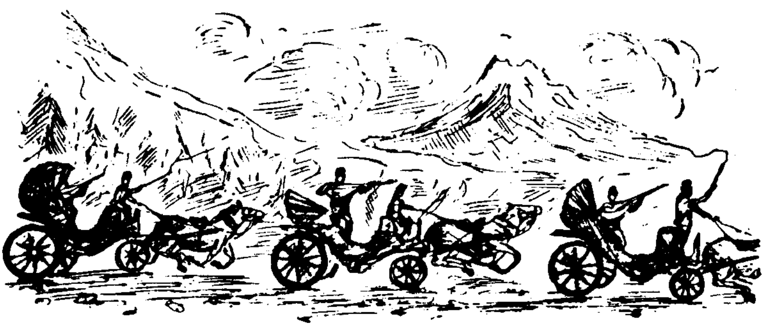

اوشاقلیق‌لار ، او دوران‌لار ، یاداولسون
شاماما ایلی بستان‌لار ، یاد اولسون
سئویودلو چشمه‌لر ، اؤرده‌کلی گؤل‌لر
اوزوم سالخیم‌لی ایوان‌لار ، یاداولسون . . .

عزیزیم ختمی اوردان ، خولفه ، بوردان
اوزاق بیریول دوشوبدور ، جولفا بوردان
ایکی ائوده ، دوشوبدور ، بیر قوناقلیق
دادیرسان ، آزجا اوردان ـ آزجا بوردان . . .

مفتون امینی

میزاوسته ، رنگ‌لی- رنگ‌لی ، قاب‌قاشیقلار
حیه‌طده ، رنگی سولموش ، سارماشیقلار
عجب‌خالدیر ، اوره‌ک قئینیر ، غم اوینور
سازیزقربانی ، قالخین ، آی‌عاشیقلار ! . .

مفتون امینی

۲

باهارین ، صون گونلریندن ، بیریدیر .
گئجه یاغیشین دان قورتولان گوندوز ، یاش اته‌گین گونه‌سرمیش ،
قوروموشدور.
هاوا تمیز ، یئل خوش ، ایشیقلیق مهربان ، و افق آچیخدی
اییده‌لر ، یونجالار ، یاش توپراقلار ، اوره‌گه یاتان عطیرلری
اووج ـ اووج داشیيب سپیرلر .
مئشه‌ذیبینده، قوشلار، اوخوماقدان ، اویناماقدان ، یورولماییرلار .
تاز اکند یولوندا ، بیرآراباقیزگلین، گولماقلارینی ، قایناماقلارینی،
خار خار ، یورتما ، آپاریرلار .
گیلاسلیق‌دا ، اوغلان اوشاقلاری ، مکتب یورغونلوقلارینی ،سرین سرین
شیرین ـ شیرین سیلکه‌لیرلر .
میلچه‌کلر ، قیش یوخوسیندان ، تازا ـ تازا آییلیب ، کؤلگه‌لی‌گؤزلرینی
آیران ایینده یویوب، سئوید شیره‌سی ایلن‌سورمه چکیرلر .
قازلار ، چای چیمن ایچینده ، سئوینمه‌دن ، آغ کؤینک‌لرینی‌بیرتیرلار .

مفتون امینی

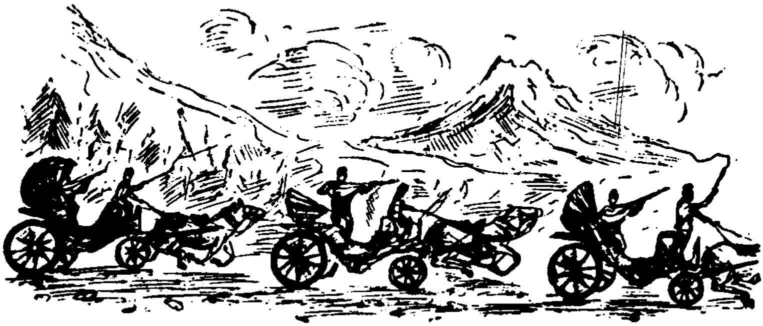
من ، قیسسا آیاقلی ، اوزون خیاللی ـ تپه‌ده‌ن انیره‌م
سئوگی عالمینده اویانان خاطره‌لریمی ، بلور تخت‌رواندا ،
آل الوان چیچه‌کلر ،

آغ داشلار ، آلاقوزیلار اورتاسیندان کئچیردیره‌م .
سونرا ، آزیاشلی بیر چنارین سویوخ کؤلگه‌سینده اوتوروب ،
قیزیل شفقلی
بیر رؤیایه دالیرام .
ائل ایچینده چیرپینان ، ترچیک اوره‌کلردن ـ سئودا یولوندا آغارمیش
قیوریملی توکلردن الهام آلیرام .

نفسیمی ، ئوزگه نفسلره باغلیرام
سسیمی ، ئوزگه سسلره قاتیرام
دانیشیرام
اوخورام
گولوره‌م
آغلیرام

بولاق باشیندا

مفتون امینی

میز اوسته ، یاشلی بیر دستمال قالیبدیر
الینده موم ، دیلینده بال قالیبدیر
بوباغدا ، آلمالار ، نارلار ، یئتیشدی
سنین قلبیندی یالنیز ،کال قالیبدیر !..

مفتون امینی

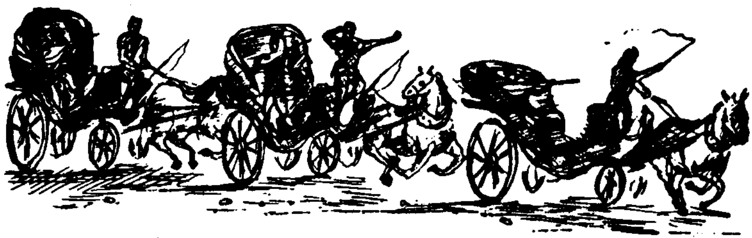
ایه‌ر قوش یورقون اولسا ، پر گؤتورمز
یالانچی عشقی ، هئشواخ ، تر گؤتورمز
عزیزیم قلبیمه ده‌یسن ، یاواش ده‌ی
بو بیر گلداندی سینسا ، جر گؤتورمز

خیالون ، بیر ملامت گؤزلو قیزدیر
که هر مجلسده من‌لن دیزبه‌دیزدیر
نه یازمیشدین ؛ بهارین خوش ، عزیزیم
بو یئرده ، سن گئدن گوندن ، پاییز دیر . . .

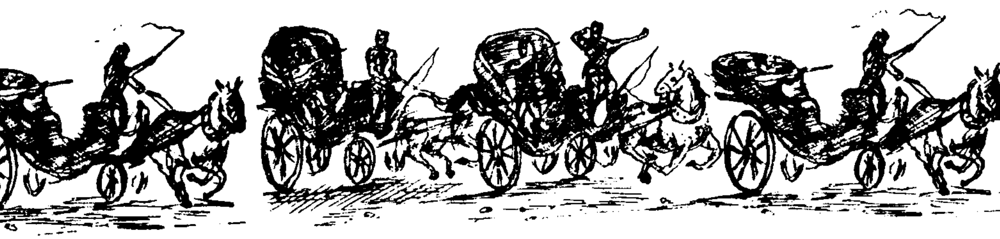
مفتون امینی

عزیزیم ، سن منی بیر گون آتارسان
سنه قول اولمارام ، اولسام ، ساتارسان
گؤزون باخماز گؤیه ، من اولدوز اولسام
ـ آی اولسام ، گون باتان ساعت یاتارسان .

باهار یولدان گلیبدیر ، گول چیچه‌کلی
دوروب ایواندا ، بیر قیرمیز اته‌کلی
شرابین رنگی فرق ائتمز ، عزیزیم
گره‌کدیر ، ساقی اولسون ، آغ اوره‌کلی.

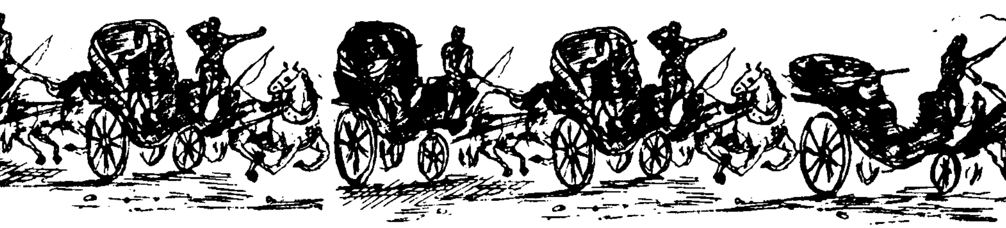
اوزون گؤز ، اه‌یری گؤز ، یاندان‌باخان‌گؤز
بالیق تکٔ ، دیسکینه‌ن ، بیرده‌ن آخان گؤز
قارالمیش گونلریمدن ، سورمه چکمیش
حقیقت عشقیمه ، تهمت‌یاخان گؤز !

او گؤزلر اوسته ، اویناتدین قاشین‌سن
ایلانلی چشمه‌نین آچدین باشین‌سن
باهار ، هرگون تازاشدان ، بیر باهاردیر
اودورکی کهنه‌لیق بیلمه‌ز یاشین‌سن .

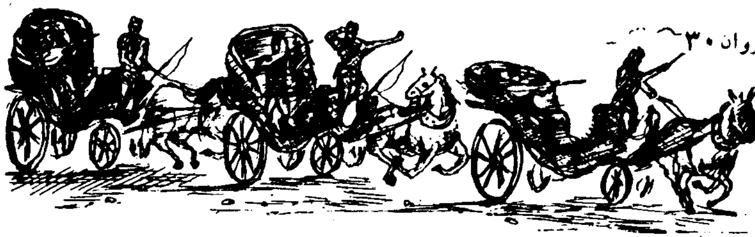
مفتون امینی

ارادت‌لر نمازین قیلمیشام من
بو بورجو دفتریمدن سیلمیشم من
پاییزدی ، قارقا دورموش ، قومرو گئتمیش
گوزه‌ل‌لر ، بیوفادیر ، بیلمیشم من . . .

عزیزیم ، سن منی گؤزده‌ن آتان وقت
کیمه فکر ائیله‌یرسن ، تک یاتان وقت ؟
سن آخشاملار دولان هر کیمله ، آمما
منی بیر لحظه یاد ائت ، گون باتان وقت...

مفتون امینی

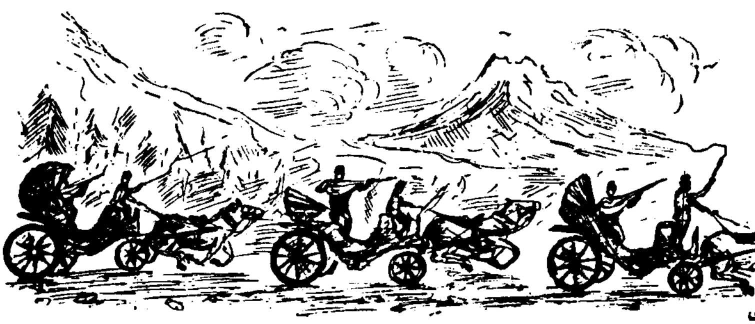
عزیزیم گئتدی بوردان ، چتری قالدی
قیزیل گول سولدو ، آمما عطری قالدی
ئومور کئچدی ، خیال باشدان سووشدو
اوخوندو نامه‌میز ، بیر سطری قالدی . . .

یاخین‌لیق ، بیر آچیق دروازه‌لیک دیر
بو شهرین رسمی ، بی‌اندازه‌لیک دیر
عزیزیم ، قالمیشام یئر بوشلیام من
گئده‌ن راحت ، گئده‌ن یئر ، تازه‌لیک‌دیر ! . .

مفتون امینی

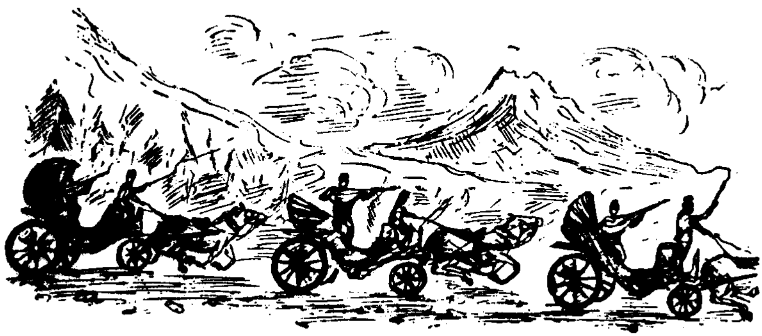
سویوقدان ، ایستی‌دن ، داغدان ، ایلیق دان
فلک گؤرسنمی ییب‌دیر ، بیرقیلیق دان
عزیزیم ، بیز ایراق دوشدوک ، ولاکین
ایراقلیق ، فرقی واردیر ، آیریلیق‌دان ! . .

گولومسن ، سونبولومسن ، نازقیزیم سان
حیاتین یایلاغیندا ، آغ‌قوزوم سان
یا شیل یارپاق امیدیم ، ایستی آرزیم
اوره‌ک‌آیدین لیغین ، بخت اولدوزوم سان ...

مفتون امینی

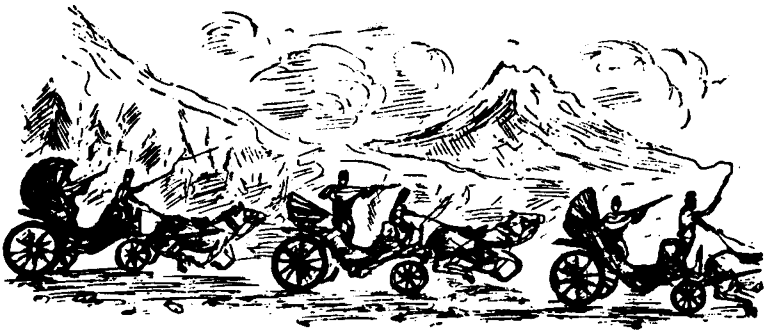
گؤیه‌ر چین « سیس » ده‌بیر آی « تیل » ده‌بیر آی
بوباغدا ، گول دایانماز ، ایلده بیر آی
بیر آی دیر ، گئتمیسن بوردان ، عزیزیم
اوره‌کده بیر ئوموردور دیلده بیر آی ! . :

عزیزیم ، باخماکی ، نازوک بدن‌سن
کی قاش گؤز اوینادیب ، داغ ترپه‌دن‌سن
سنی گول‌تک ، تاخاردیم، قلبیم اوسته
حه‌ییف کیم ، درماق اولماز ، اؤزگه‌دن‌سن !..

مفتون امینی

تاخیبدیر زلفونه ، مرواری سانجاق
گره کدیر ، قدرینی بیلدیرسین آنجاق
منیم بختیم دی ، دورموش ، اوزبه‌اوزده
دیییر : « سن‌ال آیاق سیز ، من اوتانجاق . . ! »

عزیزیم ، باخ اوتایدان ـ باخ بوتایدان
آغ اؤرده کلر ، اوچورلار « نازلی چای » دان
چیخارد اول کؤینگی ، جوم قلبیم ایچره !
سرین دریا ، نه‌ایسته‌ر ، ایستی یایدان ؟ . .

مفتون امینی

اشاره ائیلیه‌ن ، سن‌سن ، قانان‌من
الاهی ، اولمیام ، حق‌سؤز دانان من
عزیزیم ، بیرسؤزوم وار ، سن جواب وئر
نئج اولدی ، هم یامان‌من ،هم یانان من ؟ . .

مفتون امینی

۳

پاییزین اورتا گونلریندن بیریدیر
هاوادا ، اوزون بیر گؤگ بولود وار
یئل اسیر
قوروچایین ، او یانی شوخوملوق ، بویانی ساری بیر مئشه‌لیک دیر
یولدان کئچن ، ایکی قارا پالتارلی ، بوز بیر قاطر اوستونده ،
کؤمور یوکو داشییرلار .
قارقالار ، کؤرپی‌دن مئشه‌یه ـ مئشه‌دن کؤرپیه اوچماقدادیلار .
ـ سول یاندا ، قیزیل داغین دؤشونده ، بویوک بیر مزارلیق ،
داش صحیفه‌لرینه ، اوخوجو آختاریر .
آمما بوگون جمعه آخشامی دگیل
اصلن هئچ گونون آخشامی دگیل ، شنبه‌سیز و هفته‌سیز بیرگوندور !
بیر تک نفر اووچی ، بوش ال‌ایله و ترسه تفنگ ایله ،
کنده ساری قاییدیر .
او ، جتا ، ئوز تازی سینین‌دا ،اوزونه ، باخا بیلمه‌ییر !..

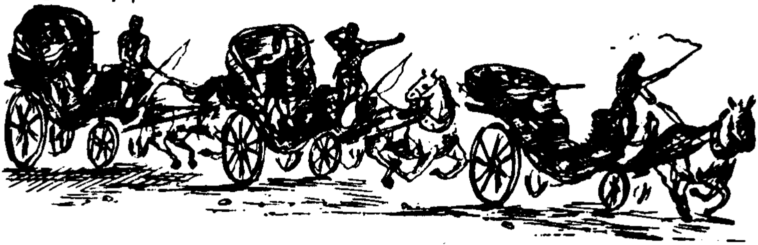
مفتون امینی

یولداشلاریمیزدان بیری ، قورو چایدان نئچه دانا قرمز داش ،
گؤتورموشدور .
او ، داشلاری بیر دورد ارخین سویونا، باسیب چیخاریب ، دئدی:
ـ گوروروسینیز ؟ رنگی اولمایان سودا ، داشلار قرمزراق دیلار .
و من سؤیله‌دیم :
ـ اوره‌کلر ، یاغیش آلتیندا ، داها آرتیق . . .
بیز بئش یولداش ، هر بئشیمیزده ، سرخوش
اوجا داغی ، اوشاقلیقدان ، یوخودا گورموشوک
اونوایسه ، گنج لیغیمیزین ، ایستی و اوزون بارماقلارایله
یوخلامیشیک .
و ، ایندی
آیاقیمیزدا میخلی پوتین ، باشیمیزدا ده‌ری بؤرک
اوره‌گیمیزده ، شوشه‌تار ، الیمیزده دمیر پئنجه
هامی میز ، بیر آیاغیله چیخمیش
هامی‌میز ، بیر آغیز ایله ، اوخویوروق

اوجا داغ باشیندا

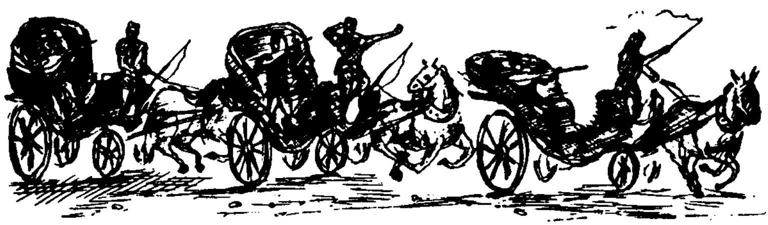
مفتون امینی

غمین قربانی تبریز ، ئیللی تبریز
آلاولی ، ایلدریملی ، سئللی تبریز
نه قانلار قاینابیب سندن ، اولوب داش
بئله ایکیم ، اینالی ندان ، بللی تبریز . . .

مفتون امینی

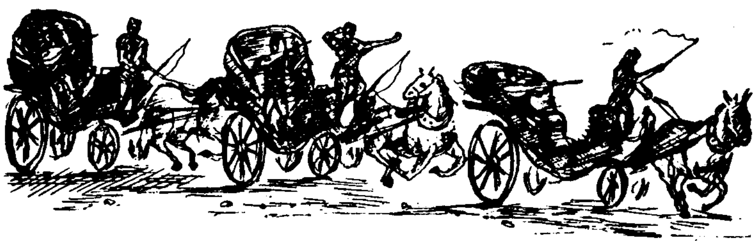
بوتون دنیالرین دردین قانار داغ
سئوال ائدسن ، سکوت ایلن دانار داغ
سهندین اوستوقاردیر ، آلتی قان دیر
بوجوشقون درددن ، بیرگون یانار داغ .

نه گلمیشدیر ، شکایت روزگاردان
منی ئوز سئوگیلیم ، سالمیش وقاردان
ایه‌ر بیر گونسه من اولسام کوراوغلو
قیرآت دان کئچمه ره‌م ، کئچسه‌م نگاردان ...

مفتون امینی

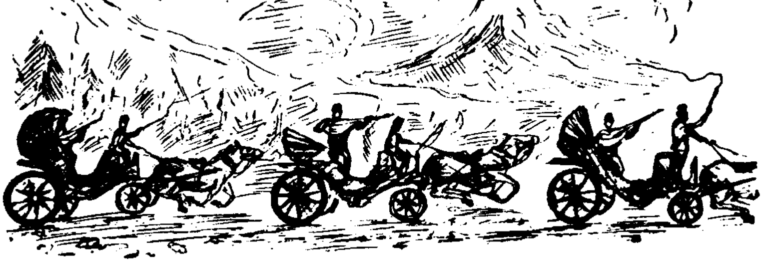
نه دایم سؤیله‌ییرسن ؛ ایش چتین دیر
سنه یاردیم وئره‌ن ، قیزغین اتین دیر
بیله ایدین کاش ، کی بو ظلمت سویوقدا
آلاولانماق ، سنین صون قیمتین دیر .

قاناد آچسام ، بوگون دنیا منیم دیر
بولاقدان دوتدوتا . . . دریامنیم دیر
آییق گؤز ، ایستی ال ، وازکئچمه واردان
کی‌صون‌گون ، تکجه بیر رؤیا منیم دیر .

ایچاق ، بو جامی ، اوزلر ، آغلیغی ایله
قیزارداق رنگی ، عشقین ساغلیغی ایله
سویوق ، دنیانی باسمیشدیر ، ولاکین
نه‌غم واردیر ، اوره‌کلر داغلیغی ایله .

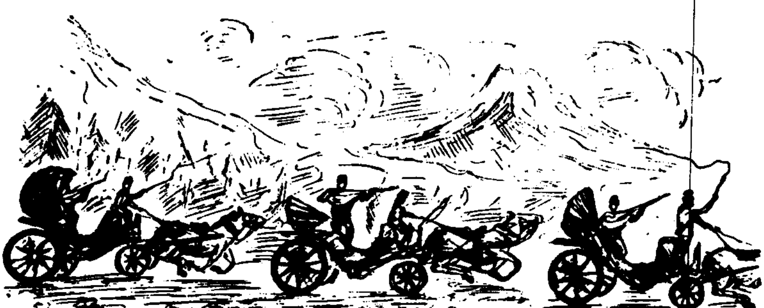
زامان ، چوخ بیر یامان قیزغین کوره‌ن‌دیر
اونو ، کیم ساخلایاندیر ، کیم سوره‌ن‌دیر
اوچور ، یئل‌لر تکین ، کنددن ، شه‌هردن
دی‌ییر : کروان کئچن‌دیر ، ایت هوره‌ن‌دیر .

مفتون امینی

بو باغدان ، ایگده گئدسین ـ پسته قالسین
عزیزیم ، سرّیمیز ، سربسته قالسین
بو یول باشدان خطر ، دیب‌دن ظفردیر
کیم اوندان دؤنسه ، یارب خسته قالسین !

بو کندین ، گؤل‌لری ، اؤرده کلی ، قازلی
گلیر قیزلار ، بولاقدان ، نازلی ـ نازلی
گونش‌ده‌ن صونرا ، آی‌وار ، صونرا اولدوز
ایشیق‌لیق ، ایتمه‌ین دیر ، چوخلی ـ آزلی .

مفتون امینی

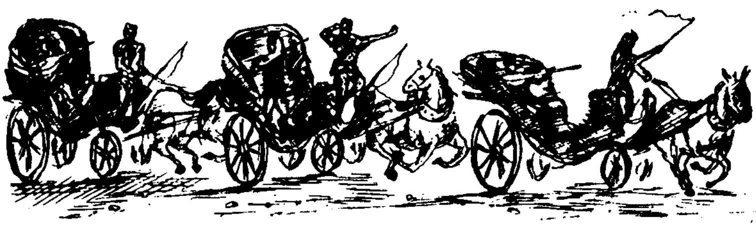
سویوق قیش چکك، یازیق جان ، ایستی یای چکك
اوزون یول ، چیگنین اوسته ، داشلی تای چکك
دلی شیطان دییر ، زنجیری قیر ، قاچ
گؤتور غیرت سسین ، چیخ داغداهای چکك .

بوگؤگده ، هر ایشیق دان ، اولدوز اولماز
باش اوسته ، فیل دیشینده‌ن ، بوینوز اولماز
عزیزیم، قیش چؤنه‌ر ، یاز اوسته ، آمما
آخیر چارشمبه ، هنشواخ ، نوروز اولماز .

مفتون امینی

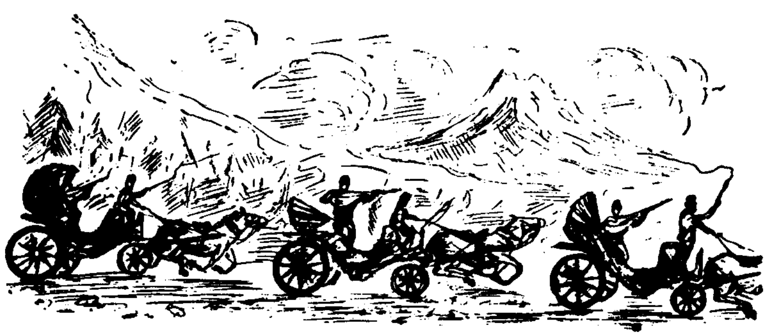
سالیب دیر ، خالچاسین ایواندا عمه
بئلین ده شال ، الینده ، جزوه عمه
عزیزیم ، بیر سؤزوم وار ، یادگارلیق ؛
آتامینمه ، ایه‌ر مین‌سن ، دا انمه .

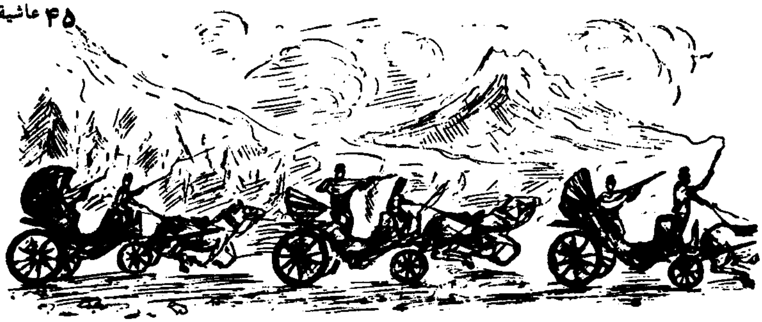

بو یولدا هرنه ممکن‌سه یاواش کئچ
ولاکین ، دشمنین گؤرسه‌ن ساواش کئچ
عزیزیم ، چای تکین ، دوز کئچ یولوندان
قاباغین دوتسالار ، گؤل باغلا ، داش کئچ .

حسن خان ، کندی چاپدی ، بندی سویدو
او مالدان ، مسجده ، بیر لامپا قویدو
الاهی ، لامپاسین ، سیندیر باشیندا
اییندەن ، توستیسیندن ، طایفا دویدو .

شبستر ، بول گونشلی ، آغ دووارلی
سراسر ، یایدا بارلی ، قیشدا بارلی
عزیزیم ، سن گونئیدەن مهربانسان
اولەیدیم منده گؤی داغدان وقارلی .

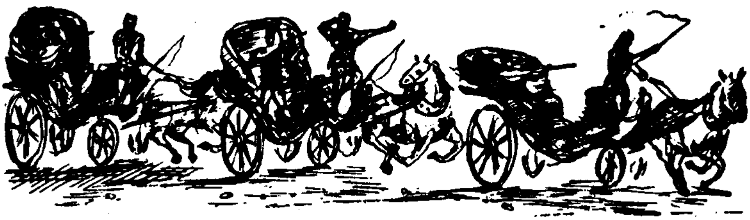

آرازدا چوخ اوزه‌ن وار، چوخ جومان‌وار
دویان بیمله‌زکی آجلیق‌دان ، اومان وار
عزیزیم ، خنجرین تاخ ، گؤزلرین آچ
آییق گئت یولدا ، دشمن‌وار ، دومان وار .

بو سروه ، بالتا ده‌گسه ، باغ گورولدار
سول الدن صیحه قالخار ، ساغ گورولدار
تفنگیم واردی ، اصلان بود ، ایلان باش
ایه‌ر جنگلده آتسام ، داغ گورولدار .

مفتون امینی

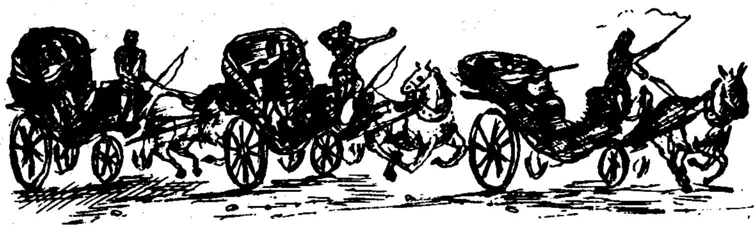
سماور ، قاینابیر ، خارخار ، میز اوسته
کیچیک قیز ، قولچاغین آلمیش دیز اوسته
عزیزیم ، من ئوزوم هر یئرده اولسام
خیالیم پرواز ائیله‌ر ، تبریز اوسته .

باخارسان ، هر طرف باغدیر مراغه
یاشیل‌لیقدان ، اوزی آغدیر مراغه !
اوزاقدان ، بسله‌میش ، بال‌لار ، دوشابلار
سهندین قلبینه ، یاغدیر مراغه . . .

مفتون امینی

« جیغاتی » آخدی ، آخدی ، قان گه‌تیردی
گوموش بیر مژمه‌ده ، مرجان گه‌تیردی
کؤنول ، دنیانی آختارمیش ، قاییت‌میش
منه بیر آینالی قالخان گه‌تیردی . . .

عزیزیم چن‌لی بئلده ، داش بورون وار
"دور آت"دان نسله گلمیش ، یوز قولون وار
منیم کؤنلوم‌ده ، بوش بیر" چنلی بئل"دیر
کی اوندا ، تکجه بیر « عاشیق جنون » وار .

ایه‌ر سروین باشین یئل اگسه سینماز
گلین‌دن بگ (دوغوردان بگ‌سه) سینماز
عزیزیم ، شیشه چوخ نازک‌دیر ، آمما
اونا یوز یول ، قیزیل گول دگسه سینماز .

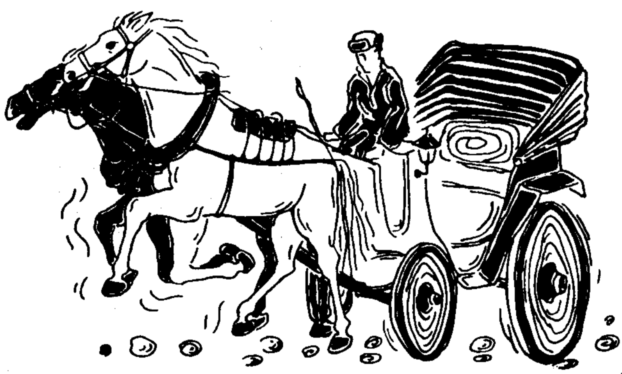

« باراندوز » آبی دوندا ، چوخ گؤزه‌ل دیر
اوزون بیر قوشمادیر ، خوش بیر غزل دیر
نه دورماق وار ، نه دؤنمک وار ، یولوندا
ایگیت لیکدن ، بو آیدین بیر مثل‌دیر .

مفتون امینی

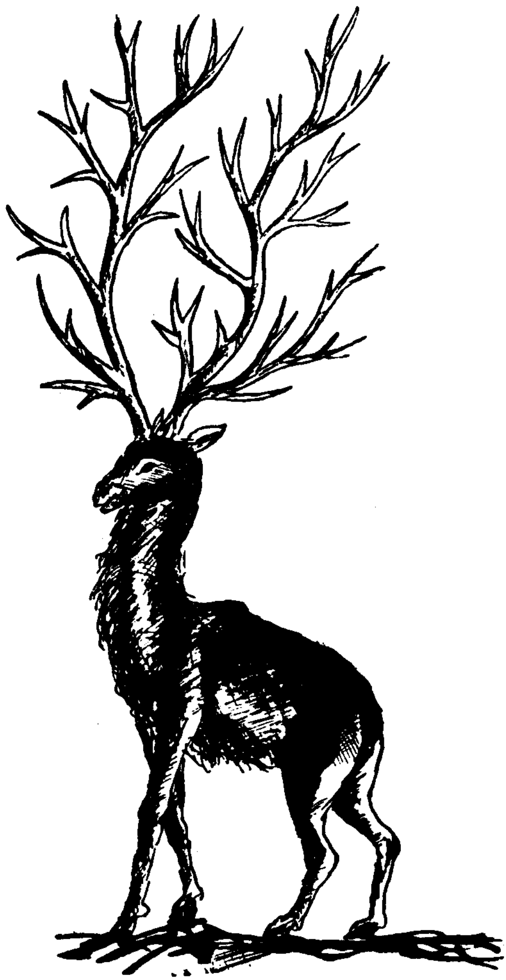
اثل اوغلو ، شیمرانا ، دوشموش سرابدان
قالیب‌دیر ، طاخچادا بوش بیر گلابدان
سوروزلار کیم ؟ ؟ - ییییر « آل‌لاهه اهلم »
بوتون‌کند کئف‌لنیب، بیرکوپ شرابدان ! . . .

اوزون بیر کیشنمه ، یول آچدی یئلده
قیرآتی نال‌لاییرلار ، چنلی بئلده
کؤچوب‌لر ، اودلو کروان‌لار ، ولاکین
قالیب‌لار ، توزلو تاریخلر ، بوائلده .

مفتون امینی

بوبیر مثقال ، گره‌ک بیر خروار اولسون
اوره‌ک قربانلیغی ، قوی پروار اولسون
عاشیق سازلی ، مارال بوینوزلو قالسین
هنرلر ، عشقلر ، گوجلر وار اولسون . . .

مفتون امینی

توضیحات

مفتون امینی

۱ ـ نام‌ها :

چای رودی‌که از کوههای قره داغ سرچشمه می‌گیرد و در تبریز ، کنار آن ، از شرق به‌غرب جریان دارد .

اینالی کوهسار سرخ رنگ‌که قسمت عمدهٔ آن در شمال شرقی تبریز قرار گرفته است .

سیس روستائی در محال گونئی ، نزدیکی شبستر .

تیل روستائی میانهٔ راه شبستر وطسوج‌که ازکوه مشرف به‌دریاچه است .

جیغاتی رودی در جنوب آذربایجان ، زادگاه شاعر ، کنار آن قرار دارد .

نازلی چای رودخانه‌وگردشگاه‌زیبائی ، درحومهٔ رضائیه ، محال‌ارومی .

قیرآت و دورآت دو اسب افسانه‌ای‌کوراوغلو ، قهرمانی ازمردم‌آذربایجان .

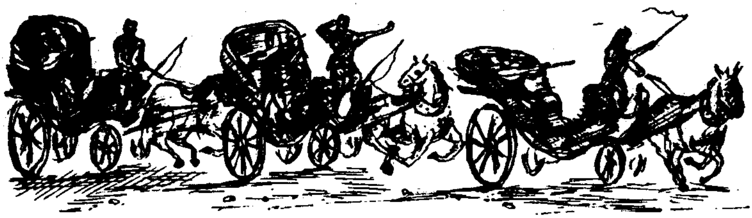
نگار همسر و رفیق‌کوراوغلو .

چن‌لی‌بئل پایگاه‌کوراوغلو ، در سینهٔ‌کوهستانی صعب‌العبور ومه‌آلود .

عاشیق‌جنون عاشیق چن‌لی‌بئل ، که درضمن به‌دستورکوراوغلو ، سفرهائی می‌کرد وکارهای‌محرمانه انجام می‌داد . عاشیق‌ها ، ساززنان و قصه‌سرایان دوره‌گردآذربایجان و مظهر موسیقی وادبیات شفاهی‌آن هستند .

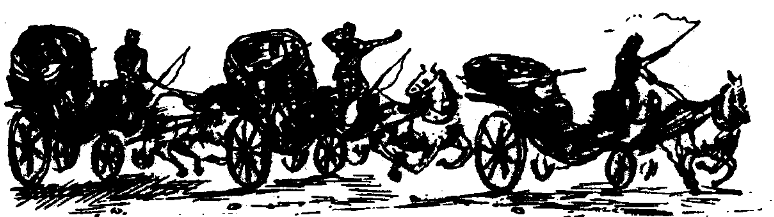
عاشیق‌های اصیل ، شعر وترانه هم می‌سازند و به‌عشق و حماسه می‌پردازند .

حسن‌خان نام شخص معینی نیست .

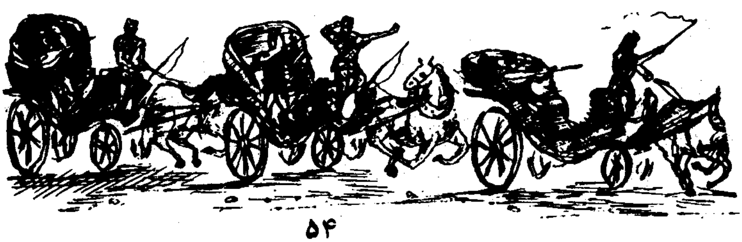
۲ ـ واژه‌ها :

کوتان	نوعی ازخیش‌که بیشتر به‌اسب و گاومیش بسته می‌شود .
اصلان	شیر .
دینله‌مک	شنیدن ، توجه‌کردن .
سوروشچو	بازجو .
گونش	آفتاب .
صون	آخر .
یاردیم	کومک .
کوره‌ن	اسب زرد متمایل به‌حنائی .
قولون	کره اسب شیرخوار .
سولغون	افسرده و پژمرده .
دالماق	فرو رفتن در فکر و رؤیا و خواب .
بوز	بور .

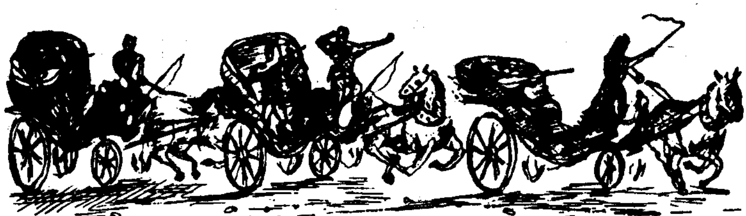
۳ ـ امکانات زبان محاوره ولهجه‌های محلی :

گلمیر	= گلمه‌ییر .
ساخلیان	= ساخلایان .
قیئیت	= قاییت .
گلدیز	= گلدینیز
دامنان	= دامدان .
الین ، الیوی	= الینی .
	و . . . .
جرویرماق	چینی و ساخسی قابین سینیغینی پیشله‌مك ، بند ویرماق .
خسته	ناخوش ، یورغون ، یارالی .
قیسساگلمه‌ك	قاباقدان قاچماق ، اکسیلمه‌ك . . .
جزوه‌عمه ، عم جزء	قرآنین قیسسا سوره لریندەن کیچیك بیردفتر اوشاقلار ایچین .
موج ، مؤژ	لپه ، دالقا .
دیسکیندی	دیکسیندی ، و هابئله . . .
دول	سطیل ، کیچکی ، دولچا .
مژمه	سینی .

۴- قورتولوش

درشعرهای این مجموعه، همهٔ کلمات ، درمفهوم عادی آنها بکارنرفته ـ و لازم دیدیم برای کسانی که ازشعرتمثیلی شناختی‌ندارند و بیشتر برای بعضی بینندگان بهانه‌گیر ، برخلاف رسم خیلی از سرایندگان ، این توضیح فعلا ضروری را بدهم ـ

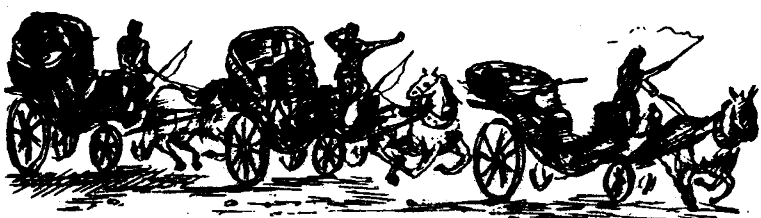
مثلا در بعض جاها مقصود از «باغ» همین زمین محصوری که تویش درختهای گوناگون ببار آورده‌اند، نیست؛ و منظور از «اسب» همان ـ یا فقط همان ـ حیوان چهارپای نجیب یا شرور نمی‌باشد. بهمین قیاس کلمات و عباراتی از قبیل: شراب، سنگر، أوزوك، گؤیه‌رچین، خنچر، آی، آینالی قالخان، خرمن، دیوان، اوزون بارماقلار، سرو، قارقا، ایلدیریم، بالتا، پله‌کان، قیز... وخیلی کلمه‌های دیگر درخیلی جاها.

البته‌ممکن است بسیاری از واژه‌ها به‌مفهوم‌واقعی نیز استعمال شده، و یا حقیقت ومجاز، هردو منظور باشد.

فتأملو یا اولوا الابصار!...

دیگر اینکه هیچیك از ترانه‌ها احساسی همیشگی یا عقیده‌ای ثابت را بازگو نمی‌نماید، چرا که اینها شعر لحظاتند و لحظه‌ها همیشه متفاوتند...

م. ا

۴۵ ریال

بو کتابین شکیللرین ، داریوش عباداللهی چکیبدی .

نشر رفعت

تبریز